

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Egebækken

NR. 8

Dec.

1989

HISTORISK FORENING
FOR
TIKØB & OMEGN

* * * * *
 * E G E B Æ K K E N. *
 * Medlemsblad for: *
 * HISTORISK FORENING FOR TIKØB OG OMEGN. *
 * Redigeret af Christian Sørensen (ansvh.) *
 * * * * *

Møder og aktiviteter i 1-halvår 1990.

Tirsdag d.9-januar. Bayeuxtapetet i Nordfrankrig.

Erik Hasselager fortæller og viser lysbilleder om Bayeuxtapetet i Nordfrankrig. Det 70 meter lange billedtæppe, der som en dramatisk tegneserie fortæller om: Folk, fæ og krigere omkr. 1050. Skibsbygning, levevis. Togtet til England. Kong Harald og Vilhelm Erobreren. Slaget ved Hastings 1066.

* * * * *

Torsdag d.8-februar. Fra Kanton til København -
 træk af den tidlige danske Kinahandel.

Lysbilleder med eksempler på kinesiske genstande hjembragt ombord på danske skibe ved museumsinspektør Joan Hornby, Etnografisk samling, Nationalmuseet.

* * * * *

Torsdag d.8-marts. Hans Kirchoff fortæller om:
Besættelsen 9-april 1940. Myte og realitet.

I 1990 er vi i rækken af mindedage nået frem til 50-året for det tyske overfald på Danmark, 9-april 1940 - den begivenhed der indledte fem års besættelse og kom til at mærke en generation. Som det går med historiens store kontroversielle spørgsmål har også kapitulationen den 9-april fremkaldt en skov af myter, om dumhed og inkompetence - ja, om forræderi. Foredraget vil rydde op heri og forsøge at besvare spørgsmålet om hvorfor den danske regering handlede som den gjorde - og hvor Danmark blev besat.

* * * * *

Tirsdag d.3-april. Foreningens årlige generalforsamling.

Program med dagsorden udsendes senere. Forslag til generalforsamlingen må være bestyrelsen i hænde senest 15-marts 90.

obs!!! Alle møderne er kl.1930 på Biblioteket i Espergærde.

I N D H O L D S F O R T E G N E L S E .

Møder og aktiviteter i 1 ^h halvår 1990	side 2
Tanker omkring årskiftet	" 3
De gode gamle dage - En streng dom for en lille forseelse	" 4
Juleaktiviteter på Helsingør Bymuseum	" 4
Ølkonerne i Helsingør af Kirsten Hofstætter	" 5
Lidt historie om Skotterup kro	" 6
Lys i mørket. Juledigt af Lili Hübschmann	" 7
Bestyrelsen for Historisk Forening for Tikøb og Omegn	" 8

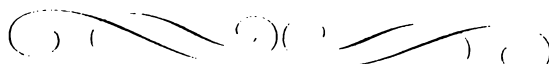
* * * * *

Vi nærmer os hastigt årskiftet, hvor der skal siges farvel til 1989 og samtidig gøre lidt status over det forgangne halvår. Har det været godt eller dårligt, og har vi (læs bestyrelsen) gjort det godt nok? Den vurdering tilkommer det egentlig medlemmerne at afgøre. Men hvis bestyrelsen skulle kommentere halvåret 89, mener vi, at der har været gode underholdne og oplysende tilbud af meget forskellig art for de historisk interesserede, som selvfølgelig alle foreningens medlemmer er.

Og dog - interessen for de månedlige aktiviteter kunne godt være bare lidt større. Men det er umuligt for en lille historisk forening, at konkurrere med de elektroniske medier, som selv kappes om at overgå hinanden.

Det er svært - endda meget svært, at finde gode seriøse underholdere til næsten ingen betaling, da vores grænse sættes af foreningens strenge økonomi. Og krisen kradser det må vi indrømme, derfor har foreningen også brug for hver en øre, der kan skrubes hjem. Bortset fra dette lidt triste tilbageblik i 1989, er vores nytårsønske for 1990, at interesse og fremgang må præge det nye år til glæde og gavn for Historisk Forening for Tikøb og Omegn. Med disse ord ønsker formand og bestyrelse foreningens medlemmer en rigtig god og glædelig Jul samt et godt og heldbringende Nytår.

På mange gensyn i 1990
Bestyrelsen.

Forsidebilled: Strandvejen ved Snekkersten havn.

Enhver, som har kørt ad Strandvejen mod Helsingør har set dette sted, men selvfølgelig ikke i dette udseende. Det gamle foto er fra omkring 1900. Det eneste genkendelige for os i dag er bådebygger Jens Svendsens gamle værksted, som han flyttede fra Espergårde til den nybyggede Snekkersten havn i 1875. (Skaberen af den berømte Snekkersten-jolle). H.125 som Jens Svendsen har til reparation er Søridderen af HORNBEK. I dag er det Bjørn Andersen (et oldebarn af Jens Svendsen), som varetager det ældgamle håndværk.

Som det ses var Strandvejen endnu kun en grusvej med grøft i vejsiden og en gangbro ind til husene.

DE GODE GAMLE DAGE.

En streng dom for en lille forseelse.

Historien begyndte egentlig d.28 maj 1750, hvor smed Anders Olsens smedie i Rørtang brændte. - Hans ganske iboede Huus tillige med den meeste deel af hans fattige Boehave blev opbrændt og ganske i aske lagt. Skjønt al menneskelig hielp blev brugt til at dempe Ilden kom maaskee af nogle gnister fra Smedien.

Hans bønsskrift blev ikke hørt, smedien forblev i ruiner.

Otte år senere i 1758 læser vi i justitsprotokollen om en sølle fyr, Johan Jonassen i Rørtang, der stjæler et jerntøjer ud af en nedbrændt smedie. Anders Olsen (ejereren) og Børge Svendsen vidnede imod ham. Han havde også ved nattetide taget et par skjorter til sine børn. Ialt blev tyvekosterne vurderet til: 1 Rigsdaler, 4 Mark og 10 Skilling. Hans forsvarer anførte hans fattigdom, alderdom og svaghed som undskyldning for ham, - "Under denne slemme Dyrtdid da han kun med Bettelstaven kunde ernære sig, Kone og tre umøndige Børn". Det hjalp ikke, han skulle miste liv i galgen, betale tilbage, have sin hovedlod forbrudt og betale alle omkostningerne. Bl.a. sin egen længning som kostede nogle daler. C.Sø.

Et lille udpluk af:

Skarpretterens prisliste i 1750.

- At føre ham fra Arresthus gennem Byen til Retterstedet
og lægge Strikken om Halsen 4Rd.*
- For Hovedet at afhugge med Øxen 8 Rd.*
- For Haanden at afhugge 4Rd.*
- For Hoved og Haand at sætte paa Steile og Pælen nedgrave 4Rd.*
- For Kroppen at lægge paa Steile og Pælen nedgrave 7Rd.*
- For kneb med gloende Tænger 2Rd.*

Med henblik på at straffe en synder, havde lovgivningsmagten betydelig strengere regler i ældre tid. Det var øje for øje og tand for tand. Selv simple tyverier, som omtalt i artiklen kunne straffes med fradømmelse af livet. Her var ingen formildne omstændigheder, og for det skulle gå retfærdigt til, havde Skarpretteren en prisliste for sit arbejde. Ud fra den blev regningen skrevet, som byfogeden herefter skulle godkende.

* * * * *

JULEAKTIVITETER PÅ HELSINGØR BYMUSEUM.

Fra lørdag d.25 november til og med søndag d.7 januar holder Helsingør Bymuseum juleudstilling med nisser i mange afskygninger, arrangeret af "dukkedoktor" Else Egedam. - Fredag d.15 december fra kl.14 til 17 og lørdag d.16 december fra kl. 10 til 14 er der klippe-klistre arrangement på Bymuseet. Arrangementet finder sted i samarbejde med Helsingør Cityforening. Der klippes og klistres og julehygges, og der er gratis kaffe til de voksne og sodavand til børnene.

Venlig hilsen Poul Korse,
museumsformidler.

Endnu en artikel fra Kirsten Hofstätters hånd om:
KVINDERS ÆLDSTE ERHVERV I DEN GAMLE SUNDBY HELSINGØR.

DENNE GANG OM ØLKONER.

ØLKONER træffes ofte i regnskaberne og stadens bøger. Øludskænkning fra en ØLKONEBOD, værtshus og herberg var fra Erik af Pommerens dage et KVINDEPRIVILEGIUM. Disse middelalderlige kvindeprivilegier undermineres i løbet af 1400-tallet af købmændene, der selv bryggede øl og importerede tysk øl. I 1500-tallet fik ØLKONERNE ydermere hård konkurrence fra de mandlige bryggere, der i lighed med deres tyske brødre havde organiseret sig i laug med monopol på brygningen af øl. Herefter blev kvindernes virke reduceret til medhjælpende hustruer eller tappersker, der nok fik lov til at sælge bryggerens øl, men som ikke længre selv måtte fremstille øl med salg for øje.

Begrænsningen af det traditionelt frie ØLKONE-erhverv gav anledning til konflikter i lokalsamfundet, hvilket fremgår af stadens bøger, som angiver, at tysk øl kun måtte sælges af "borgere i stadskroen" (dvs.mænd), medens salget af tysk øl i pottemål var forbeholdt mænd. Disse restriktioner bevirkede at ølkonerne mistede de rigeste kunder, og det gamle kvindeerhverv mistede prestige med det resultat, at vi finder mange af 1500-tallets ØLKONER blandt prostituerede og ruffersker - det som mandssamfundet har betegnet som KVINDENS ÆLDSTE ERHVERV. Efter reformationen (1536) finder vi i stadens bøger omtale af diverse mandspersoner, der "bruger herbergeri, tapper vin, brændevin og øl, handler med flamske varer, salte- og tørfisk samt andet købmandsskab".

Kun en eneste kvinde omtales i forbindelse med ølbrygningen - ANNE HANSDATTER, som bor i sin svigersøn Jens Becks hus "fri for leje, eftersom hun til hans nytte og profit håndtering bruger med temmelig stor del øl og brændevin at udtappe samt 'adskillige slags viktualier, tobak og desligeste at sælge".

Kirsten Hofstätter
Kirsten Hofstätter

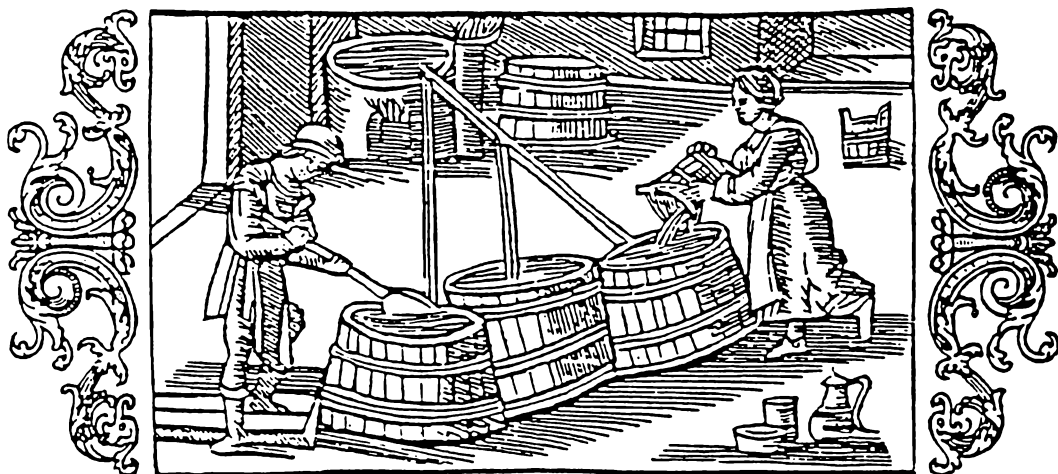

Illustration: Ølbrygning, stik fra Olaus Magnus, De Nordiske folks historie, trykt i Rom i 1555.

Hvor bøndernes gamle Tangvej (Klostermosevej) udmunder i Strandvejen, opstod det lille fiskerleje Skotterup, det nævnes i historien som Skotterups Huuse. I 1770 lå her 8 huse, hvor der boede en daglejer, en pottemager, en bådebygger, og syv fiskerfamilier. Desuden var der en brødbager, der boede på matrikel nr.1, i huset som 100 år senere blev Skotterup kro. Bageren Michael Groshman f.1749 og hans kone Ane Catharine f.1751 var fæstere i huset, som var Krongods. Michael Groshman døde i 1800. Hun ansatte en svend Diderich Andersen f.1761, som hun giftede sig med. Men den lykke varede ikke længe, han døde i 1815, Sidst på året tilskøder Kronen huset til hende, og til minde om ham kalder hun huset "Dideriksminde". Efter hende følger nu en række fæstere, bl.a. Lindholm, Künell og F.C.Pabst, som fik auktionsskøde på huset i 1841.

Han køber senere huset ved siden af, matrikel nr.4. Atter skifter huset ejere, i okt. 1844 overtages det af Henrik Mogensen og kaldes nu "Henriksminde", men allerede i maj 1845 tilskødes huset Andreas Henriksen. Foruden bageriet begyndte man også med conditor-virksomhed. Først i 1830-erne ansøger man om tilladelse til opstilling af en bod med salg af conditor-varer og kaffe i Egebæksvang skov til de store maj møder i årene før den nye Grundlov kom. Fisker Børge Børgesen f.1824 fik skøde på huset i 1858, men det varede kun kort, han deltog i 1864-krigen og mistede det ene ben, som erstatning åbnede han en høkerbutik ved siden af kroen. Igen skiftede Henriksminde ejere, og fra ca. 1870 blev der drevet kro-virksomhed og huset hedder "Skotterup kro". Med nye ejere igen, Carl Traugott Zedeler, Carl Lindahl, Adam Fr.Nielsen Høybye, Marie Høybye f. Andersen og G.G.B.Bryggebosch. Sidst i 1800-årene blev der opført en hotelbygning ved siden af kroen, da det blev moderne at feriere på landet. Endnu i 1920-erne blev der solgt rugbrød fra disken i krostuen, og barberen kom fra Helsingør en gang om ugen i vinterperioden, hvor han i krostuen klippede og barberede de lokale. Skotterup kro ligger der stadig og har fortsat med at skifte ejere op igennem 1900-årene.

Skotterup kro sidst i 1800-årene, endnu er der fred og idyl på Strandvejen, trafikken er hestevogne, så man har god tid til at komme af vejen.

Julehæftet: "Når lampen tændes". 37. samling 1971.

LYS I MØRKET

*Vi ser tilbage: En sommer svandt hen.
Efterår! — Det går mod vinter igen
med dage så mørke og korte,
og blomsterfloret er borte.*

*De lange aft'ner! — Man finder en bog,
og LAMPEN TÆNDES i en »hyggekrog« —
dejligt med hvile og varme!
Jo, hver årstid har sin charme*

*Solhvervets milepæl skred vi forbi —
nordenvind fløjter en moll-symfoni — —
atler skal dagene længes,
alt medens vinteren strenges. — —*

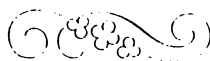
*Over en ængstelig, søgende jord
mærket til marven af krigenes spor
tændes en lysende stjerne,
tindrende hvid i det fjerne.*

*Julenats stjerne for jorderig tændt,
underets vartegn af slægter erkendt —
mildt og dog myndigt den kalder,
medens krigsråbene gjalder.*

*Jorderigs slægter: Så stands dog og se,
se mod det lys, der kan mildne din ve,
lyt til det budskab, der klinger,
når juleklokkerne ringer.*

*Stand og vær stille. Bøj ydmygt dig ned
— tag imod englens budskab om fred!
Atter er juletid inde.
S ø g — og du freden vil finde!*

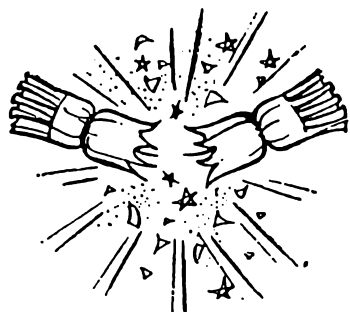
Lili Hübschmann

HELSINGØR KOMMUNES MUSEER HOLDER LUKKET

24.- 25.- 26.- 31. december og 1^e januar.

Godt Nyttår.

* * * * *

BESTYRELSEN FOR HISTORISK FORENING FOR TIKØB OG OMEGN,

Formand: Inge Schjellerup, Strandvangsvej 4 3060.Espergårde	(42-232385)
Kirsten Hofstætter, Godthåbsvej 15B 3060.Espergårde	(42-231074)
Kirsten Borneland, Stubbedamsvej 65 3000.Helsingør	(42-214087)
Vagn Mathiassen, Toeltvej 4 Solgård. Langerød 3480.Fredensborg	(42-193837)
Poul Eilersen, Løntofte 45 3070.Snekkersten	(42-220298)
Lars Vange, Søndermarken 3 3060.Espergårde	(42-231740)
Christian Sørensen, Blommevej 8A 3060.Espergårde	(42-231524)
Suppleanter:	
Povl Delang Olsen, Svinget 38 3060.Espergårde	(42-232735)
Olaf Michélsen, Kløvermarken 15 3060.Espergårde	(42-232460)
Revisor: Søren Larsen, Strandvejen 153 3060.Espergårde	(42-232673)

